

Bibliotekplan 2020-2023

Sandefjordbibliotekene

Tiltaksdel rullert 2021

Januar 2021

Innledning

Sandefjordbibliotekene har en solid forankring i sine lokalmiljøer og har et tydelig samfunnsoppdrag.

Bibliotekene påvirkes av krefter og trender i samfunnet. Økende digitalisering medfører en stadig økende mengde informasjon, samt nye plattformer og publiseringsløsninger. Endringene gir nye utfordringer for bibliotekene, som skal sikre alle lik tilgang til kvalitetssikret informasjon samt motvirke digitale skiller i befolkningen.

For første gang er det utarbeidet en egen temaplan for bibliotekene i Sandefjord kommune. Hensikten med planen er å kunne arbeide systematisk innenfor fagområdet bibliotek, og den er godt forankret hos administrasjon og politikere. Planen bygger på Strategisk kultur- idretts- og fritidsplan 2019-2023, Bibliotekplan Vestfold 2019-2022 og Rom for demokrati og danning - nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023.

Planen er delt inn i tre hoveddeler:

1. Bibliotekfundamentet
2. Situasjonsbeskrivelse
3. Tiltak

Tiltaksdelen vil rulleres fra år til år og være et aktivt styringsverktøy for bibliotekene.

Foto: Kristoffer Gulbrandsen

DEL 1 BIBLIOTEKFUNDAMENTET

Samfunnsoppdraget

Folkebiblioteket er en lovpålagt tjeneste som ligger i skjæringspunktet mellom kultur og utdanning og er forankret i det demokratiske prinsippet om lik og gratis tilgang til informasjon og kunnskap. Bibliotekene har et felles oppdrag med skolen når det gjelder kunnskapsformidling, informasjonskompetanse, lesing og leseglede. Det følger av forskrift til opplæringsloven at elevene skal ha tilgang til skolebibliotek, og dette ansvaret ligger til skolene.

Lov om folkebibliotek setter mål for bibliotekenes virksomhet, og den følges opp av lokale, regional og nasjonale føringer.

Lokale føringer

Strategisk kultur- idretts- og fritidsplan 2019-2023 for Sandefjord kommune beskriver bibliotekenes hovedoppgaver og rolle. Et viktig grep for å fylle sin funksjon, er å være lett tilgjengelig for folk – der de bor og til tider da de kan nyttiggjøre seg tilbudene. Tiltakene er listet opp slik:

- Videreutvikle et bredt og kvalitativt godt tilbud av litteratur for alle.
- Videreføre tiltak for å stimulere leseferdigheter, norskkunnskaper og leseglede for alle, spesielt for barn og unge. Tilbud til barn i førskole- og skolealder, kurs i norsk for fremmedspråklige og leksehjelp for barn og unge i skole, utvides og tilpasses behovet i befolkningen.
- Videreutvikle tilbud og bistand til unge og voksne under studier og utdanning.
- Videreutvikle tilgangen til digitale media og digital kunnskap, kultur m.m.
- Videreutvikle og styrke arbeidet for demokratiske holdninger og prosesser i samfunnet, ved formidling av offentlig og annen informasjon, debatter, utstillinger m.m.
- Videreutvikle bibliotekene som kulturelle arenaer og sosiale møteplasser. Bibliotekenes tilgjengelighet og åpningstider vurderes og tilpasses brukernes behov.
- Videreutvikle de kommunale servicetorgene, for å lette innbyggernes tilgang og tilgjengelighet til kommunale o.a. offentlige tjenester og informasjon. Bedre digital kommunikasjon med innbyggerne bør utvides.
- Videreutvikle samarbeidet med frivillige organisasjoner, som ledd i arbeidet for å styrke bibliotekenes tilbud.

Regional plan

Felles bibliotekplan for kommunene i tidligere Vestfold fylke for perioden 2019-2022 ble vedtatt i Hovedutvalg for Kultur, friluftsliv og by- og stedsutvikling den 12.09.2018. Planen støttes og følges fortsatt opp av Telemark og Vestfold fylkesbibliotek. Etter vedtaket i 2018 er det inngått en samarbeidsavtale mellom fylket og Sandefjord kommune om tiltak som er knyttet til bibliotekplanen. Tiltakene som fortsatt er gjeldende, er tatt inn i Sandefjordbibliotekenes plan.

Nasjonale føringer

Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet lanserte høsten 2019 *Rom for demokrati og dannelse - nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023*. Målet i strategien er å videreutvikle bibliotekene som relevante og viktige kunnskapsinstitusjoner som skal bidra til folkeopplysning og dannelse for befolkningen. Det legges vekt på tre tiltaksområder for å bidra til å oppnå målet:

1. Formidling
2. Samarbeid og utvikling
3. Infrastruktur

De to første hovedområdene er retningsgivende for folkebibliotekene, og det kan søkes Nasjonalbiblioteket om prosjektmidler til utvikling på disse områdene. Infrastruktur utvikles i hovedsak av Nasjonalbiblioteket.

Lov om folkebibliotek

Formålsparagraf

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Bibliotekenes innhold skal gjøres kjent.

Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

Aktiv formidling

Kravet om aktiv formidling kom inn i loven i 2014, og for å oppfylle dette fokuserer bibliotekene på formidling i det daglige arbeidet gjennom formidlingssamtaler, lesestunder, utstillinger i bibliotekrommet og på digitale plattformer. Denne måten å synliggjøre litteraturen på er ikke nytt i bibliotekene, men det vektlegges mer enn før. Andre formidlingsformer er arrangement som forfatterbesøk, foredrag, debatter, i og utenfor egne lokaler.

Gratisprinsippet

Gratisprinsippet skal sikre alle som bor i landet gratis tilgang til å låne bøker og andre medier. Formuleringen alle som bor i landet innebærer at alle personer som bor i landet, fast eller midlertidig, skal sikres gode bibliotekstjenester. Dette innebærer f.eks. at beboere med annen språklig bakgrunn skal ha et tilbud i det lokale folkebiblioteket. Det flerspråklige bibliotek ved Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana bistår bibliotekene med litteratur på mange språk.

Møteplass og arena for samtale og debatt

Som uavhengig møteplass har i prinsippet alle fri tilgang til å benytte våre lokaler innenfor åpningstiden. Biblioteket har fått en redaktørrolle der man gir ulike stemmer mulighet til å bli hørt. Ved siden av å ha åpne debatter der flere sider får presentert sitt syn.

Kvalitet og allsidighet

Biblioteket mottar hvert år bøker som er kvalitetssikret og kjøpt inn av Kulturrådet. Like viktig er det å ha et mediebudsjett som sikrer et bredt og allsidig utvalg for hele befolkningen.

Aktualitet

Biblioteket anskaffer litteratur som er etterspurt lokalt i tillegg til å kjøpe inn ny litteratur av betydning, lokal litteratur, litteratur tilrettelagt for spesielle grupper og bøker knyttet til arrangementer man gjennomfører.

Tilbudet skal gjøres kjent

Biblioteket skal gjøre sitt tilbud kjent ved å informere om aktivitet og tilbud via ulike plattformer, slik som nettsider, sosiale medier, ulike kulturkalendere m.m. Mediesamlingen skal være søkbar via bibliotekets digitale tjenester hele døgnet. Biblioteket skal være synlig og godt skiltet.

Ledd i et nasjonalt biblioteksystem

Bibliotekstjenesten i hele landet deltar i et samarbeid der alle nyter godt av fjernlånssamarbeidet, og felles transportordning i store deler av landet bidrar til god utnyttelse av samlingene. Felles kataloger gjør samlingene synlige både for bibliotekene og lånerne.

FNs bærekraftsmål og bibliotekene - det grønne skiftet

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) har bidratt til forhandlingene som førte fram til FNs 17 bærekraftsmål i 2015. Bibliotekenes arbeid er synlig i alle hovedmålene, særlig når det gjelder offentlige tilgang til informasjon, tilgang til teknologi og livslang læring. Bibliotekene befinner seg i skjæringspunktet mellom kultur, utdanning og livslang læring, folkehelse og sosialt arbeid.

Bibliotekene er tuftet på ideene om folkeopplysning og delingsøkonomi. Gjennom formidling av samlingene, arrangementer og tjenester bidrar bibliotekene til at innbyggerne kan leve sine liv på en bærekraftig måte og derigjennom kunne bidra til at samfunnsutviklingen er bærekraftig.

DEL 2 SITUASJONSBESKRIVELSE

Bemanning og organisering

Sandefjordbibliotekene er en seksjon i Kommunalområdet Kultur, idrett og fritid. De ansatte i de tre bibliotekene Andebu, Sandefjord og Stokke er organisert i tre avdelinger på tvers av fysiske enheter. De tre avdelingene er Avdeling for Barn og unge, Avdeling for Kunnskap og læring og Avdeling for Kultur og fiksjon. Til sammen er 25 personer ansatt i 21,67 årsverk.

Tilgjengelighet – meråpent

Andebu og Stokke bibliotek er meråpne bibliotek som gir registrerte lånere tilgang til lokalene utenom betjent åpningstid fra 7-23 alle dager i året. Sandefjord skal ta i bruk ordningen i 2020. Betjent åpningstid varierer mellom de tre bibliotekene og vil måtte justeres ved endring i bemanningssituasjonen.

Besøk

Tabellen viser besøket i de tre bibliotekene i perioden 2015-2019.

Andebu viser en sterk økning i 2019, og dette skyldes både meråpent bibliotek og en rekke godt besøkte arrangementer.

Sandefjord har hatt en nedgang i registrerte besøk, noe som kan skyldes nedgang i fysisk billettsalg over disk. Flere benytter nettløsningene som Hjertnes tilbyr.

Stokke har hatt et stabilt besøk, men det er forventet at meråpent bibliotek vil gi høyere tall for 2020.

Besøk	2015	2016	2017	2018	2019
Andebu	20142	18517	-	28751	38181
Sandefjord	202032	213793	-	191334	193535
Stokke	38168	38292	-	40926	42701
SUM	260342	270602	276241	261011	274417

Utlån

Utlånstallene følger den nasjonale tendensen med noe nedgang i de senere årene. Fra 2015 rapporterer bibliotekene tall for førstegangslån, dvs. uten fornyelser, og det er disse tallene Nasjonalbiblioteket/SSB benytter i den norske bibliotekstatistikken.

Tallene i Sandefjordbibliotekene viser en effekt av kommunesammenslåingen ved en klar nedgang i årene 2017 og 2018. I 2019 er tallene på vei opp, noe som også er en nasjonal tendens.

Sommerles-kampanjen er et viktig tiltak for å øke leseaktiviteten hos barn, og økningen i utlånet tilsvarer det økte utlånet til barn.

Utlån	2015	2016	2017	2018	2019
SUM	250682	231467	218518	214355	225300

Formidlingsaktiviteter

Sandefjord bibliotek deltok i prosjektet Litteraturhusbibliotek, et tiltak i Vestfoldbibliotekenes samarbeid 2016-2017. Satsingen på formidling gjennom arrangementer om litteratur, foredrag og debatter førte til en sterk økning i antall aktiviteter. Gjennom prosjektet har det blitt bygget opp en markedsføringskompetanse som vises ved at antallet deltaker har steget i ettertid.

I disse tallene ligger også læringsaktiviteter som språkopplæring og leksehjelp.

Antall arrangementer	2015	2016	2017	2018	2019
Andebu	41	17	-	24	64
Sandefjord	172	250	-	282	339
Stokke	69	137	-	38	159
SUM	282	404	439	344	562

DEL 3 TILTAK

Bibliotekplanens tiltaksdel er inndelt i tre fokusområder. Tiltakene vil oppfylle målsettingene i de førende dokumentene og ikke minst Biblioteklovens formålsparagraf.

I Sandefjord kommune er bibliotekenes resultatmål knyttet til besøk og utlån, og alle tiltak vil ha betydning for å nå disse.

Tiltaksdelen er et aktivt dokument som ligger til grunn for aktivitetene. Planen rulleres årlig og resultatene dokumenteres i kolonnen for måling/resultat.

Fokusområde 1			
Biblioteket som litteraturhus og samfunnsarena			
	Tiltak	Tidsplan	Måling/resultat 31.12.2020
1.1	Være en arena for informasjonsmøter i offentlig og privat regi, eks. bylab	2020-2023	Lite aktivitet i 2020 p.g.a. Covid19.
1.2	Fribyordning - utrede og forberede for Sandefjord som friby for forfulgt forfatter (samarbeid med fylkesbiblioteket)	2020-2023	Utsatt p.g.a. Covid19. Sak legges fram høst 2021.
1.3	Arbeide med nye kanaler for formidling av litteratur og kunnskap, f.eks. gjennom podcast og strømming.	2020-2023	P.g.a. Covid19 har det vært stor aktivitet med digital formidling av litteratur og film: omtaler produsert for nettside og sosiale medier: Instagram og Facebook. Etablering av "Bokhyller" i appen BookBites (ebokutlån). Strømming av noen arrangementer. Sjakk-kurs gjennomført på digital plattform. Minecraft-konkurranser gjennomført vår og høst.

1.4	Drive aktiv litteraturformidling gjennom utstillinger og arrangementer	2020-2023	Planlegging av aktiv litteraturformidling i form av utstillinger og arrangementer når biblioteket gjeninnfører ordinær drift igjen. Søkt prosjektmidler til litteraturformidlingstiltak i 2021.
1.5	Utjevne forskjeller i samfunnet ved å tilby alle arrangementer for barn og unge gratis.	2020-2023	Jobber aktivt med prosjektet <i>Biblioteksatsning mot barnefattigdom</i> . Prosjektet på vent p.g.a. Covid19.
1.6	Utvikle interaktiv litteraturformidling for barn og unge	2020-2023	Planlagt og laget bokbingo, en nettbasert lesekonkurranse for barn.
1.7	Drive aktiv litteraturformidling i skoler og barnehager	2020-2023	Sommerles, den største lesekonkurransen for barn i Norge, ble gjennomført ved hjelp av et tilbud til skolene om digital formidling, istedenfor tradisjonelle klassebesøkene. Gjennomført via Teams.
1.8	Gjennomføre lesekampanje for voksne: "Hele Sandefjord leser"	2022	
1.9	Videreutvikle litteraturtilbudet av e-bøker	2020-2023	Bibliotekene fikk et nasjonalt tilskudd til innkjøp av e-bøker i forbindelse med pandemien (2020). Tilbudet av e-bøker er styrket. Fra 2021 vil biblioteket omdisponere økonomiske ressurser fra innkjøp av fysiske bøker til anskaffelse av digitale ressurser.
1.10	Arbeide for å gjenopprette gode utlånstall fra alle bibliotekene	2021-2023	Statistikken viser redusert utlån på ca 25 % fra 2019 til 2020. Den største nedgangen kom i mars-mai, men det må jobbes aktivt for å komme opp på tidligere nivå. Eks. på aktuelt tiltak november 2020: Adventkalender med bøker til 115 barn ga 2760 utlån.

Fokusområde 2

Biblioteket som kunnskaps- og inspirasjonsrom

	Tiltak	Tidsplan	Måling/resultat 31.12.2020
2.1	Være arena for folkeverksted og samskappingsaktiviteter for ungdom og unge voksne	2020-2023	<p>Mottatt midler fra Sparebankstiftelsen DNB til arenavikling for barn og unge i Stokke bibliotek. Midlene brukes til å utvikle det fysiske barne- og ungdomsavdelingen, og tilrettelegge for økt aktivitet og tilbud.</p> <p>Ny digital arena for ungdom:</p> <p>En ny Instagram-konto rettet mot ungdom. Det er jobbet med innhold som er viktig for ungdom i denne spesielle tiden, blant annet deling av hjelp rundt psykisk helse.</p> <p>Biblioteket har holdt en vellykket skrivekonkurranse for ungdom.</p>
2.2	Legge til rette for formidling av kunnskap mellom mennesker som et folkehelseiltak	2020-2023	Er utsatt p.g.a. Covid19.
2.3	Biblioteket som studiested – forbedre det fysiske rommet for studenter i alle aldre	2020-2023	Er utsatt p.g.a. Covid19.
2.4	Motvirke digitale skiller i samfunnet ved å legge til rette for opplæring og kurs	2020-2023	Er utsatt p.g.a. Covid19.
2.5	Videreutvikle samarbeidet med frivillige om opplæringstiltak	1.7.2020-	Er utsatt p.g.a. Covid19.

2.6	Drive forskningsformidling i samarbeid med USN, eks. Lørdagsuniversitetet	1.8.2020-	Samarbeidsavtale inngått høsten 2020 med USN. Forventer å benytte tilbudet om gratis forskningsformidling fra våren 2021.
2.7	Videreføre samarbeidet med frivillige for å fremme aktiviteter for mennesker med flerspråklig bakgrunn, eks. språkkaféer	2020-2023	Er utsatt p.g.a. Covid19.
2.8	Være arena for leksehjelp i samarbeid med frivillige organisasjoner	2020-2023	Er utsatt p.g.a. Covid19.

Fokusområde 3

Det synlige og åpne bibliotek

	Tiltak	Tidsplan	Måling/resultat 31.12.2020
3.1	Utvikle en tydeligere bibliotekprofil	1.8.-31.12.2020	Arbeidet er påbegynt i 2020 – slutføres medio 2021.
3.2	Synliggjøring av biblioteket gjennom Pop-up-bibliotek i nærområdet	2020-2023	Stengt bibliotek førte til at biblioteket utviklet nye utlånskonsepter våren 2020: <ul style="list-style-type: none"> - Drive-in-bibliotek: man kunne bestille og hente poser med bøker før påske. - Bibliotakeaway, vår nye bibliotekjeneste for innbyggerne: vi tilbyr bestilling på nett (og på tlf), og lånerne kan hente bøkene utenfor biblioteket. - Etablering av lesekosk i samarbeid med Foreningen Les og Sparebankstiftelsen. <p><i>For barn og unge:</i></p>

			Samarbeid med MiniFjorden: Pop-up biblioteket MiniBiblioteket.
3.3	Legge til rette for brukermedvirkning i bibliotektilbudet	2021-2022	Aktuelt å trekke brukergrupper og samarbeidspartnere med i planlegging av nytt bibliotek.
3.4	Formidle nasjonale bibliotektenester som f.eks Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, Avistjenesten m.fl.	2020-2023	Markedsføring på bibliotekets og kommunens nettsider, "hvordan bruke biblioteket hjemmefra", hvor vi oppsummerer bibliotekets digitale tjenester.
3.5	Utvikle kommunikasjonsplan (eks. nettside, nyhetsbrev)	1.9.- 31.12.2020	Er under arbeid. Slutføres medio 2021. Nye nettsider lansert desember 2020: Sandefjordbibliotekene.no
3.6	Synliggjøre digitale kilder i bibliotekrommet og på nettsidene	2020-2023	Filmoteket, en tjeneste hvor bibliotekets lånere kan se film digitalt, ble lansert i april, og ble markedsført på bibliotekets nettsider og i sosiale medier. Tilgangen til PressReader, en digital tjeneste for aviser og tidsskrifter ble utvidet i forbindelse med pandemien, slik at våre lånere nå fullt ut kan bruke den hjemmefra.
3.7	Planlegge for nytt bibliotek i sentrum av Sandefjord	2021-	Mulige bibliotekkonsepter ble utarbeidet og presentert i 2020.